

Literaire leesgesprekken

Groep 5 en 6

De kikkerbilletjes van de koning – Janneke Schotveld

Les 1 - Prinses Ishana van Overzee

Lesopbouw (leerkrachtinterventies)

INLEIDING

Uitleg over wat we de komende weken gaan doen.

Boek bekijken. Wie is de schrijver? Ken je nog meer boeken van Janneke Schotveld? Welke bijvoorbeeld?

Dit is een sprookjesboek. Wat zijn kenmerken van sprookjes? *Denk aan, er was eens...., in een land hier ver vandaan,, ze leefde nog lang en gelukkig, vaak een belangrijke boodschap, vaak stereotypisch.*

Bijvoorbeeld enkele titels doornemen, laten reageren. Enkele sprookjesboeken laten zien.

Dan de titel noemen van de eerste tekst voor de leesgesprekken: Prinses Ishana van Overzee. Misschien met het eerste plaatje van alle prinses. Overleg met je schoudermaatje waar het verhaal over zal gaan.

KERN

De leerkracht leest het verhaal voor tot en met pag.18. (De kinderen hebben het boek nog niet). Eventueel kan de leerkracht de moeilijke woorden verduidelijken.

Vraag aan de leerlingen: Wat zijn de beweegredenen van de koning en de koningin om een prins te zoeken voor de prinses.

Luisteropdracht: welke kenmerken van prinses komt de prinses tegen waar ze niet van houdt. (kunnen ze ondertussen noteren)

De bel ging, wie staat daar voor de deur? Is dat de droomprins?

Opdracht: Hoe ziet de ware eruit? Wie wordt de ware? De leerlingen maken een tekening op het kopieerblad. De leerlingen bedenken hoe de ware eruit ziet.

Tekeningen bespreken (bijvoorbeeld ophangen aan de muur en langs lopen) Wat valt op? Zijn er overeenkomsten? Welke is de droomprins? Is die droomprins voor iedereen hetzelfde? En hoe kan dat?

SLOT

We hebben nu zelf een beeld gemaakt van de droomprins.

De komende week krijgen de kinderen het boek mee naar huis en ze lezen het sprookje tot en met pag.21. Ze verwonderen/ verbazen zich over hoe het verder gaat. Zijn nieuwsgierig naar....

Activiteit

Per hoofdstuk wordt een leesgesprek gehouden.

Gevraagde voorbereiding

Dit de startles. De leerlingen bereiden nog niets voor.

Tijdsduur

Inleiding: 10 minuten

Kern: 35 minuten

Slot: 5 minuten

Benodigde materialen

Per leerling één exemplaar van het boek: *De kikkerbilletjes van de koning* - Janneke Schotveld

Uitleen overzicht (Bijlage 1)

Kopieerblad per leerling

gekopieerd (Bijlage 2).

Kleurpotloden/stiften

Post-it's

Uitleg Brief naar ouders (Bijlage 3)

Organisatie

Overleggen met schoudermaatje.

Kringgesprek

Tentoonstelling/rondloop van de werkjes

Lesdoelen

De kinderen weten de kenmerken van een sprookje.

De kinderen bedenken hoe een droomprins van Lupine eruit kan zien. (fantaseren)

De kinderen raken nieuwsgierig naar de rest van het verhaal.

Narratologische begrippen:

Personen

Beweegredenen.

Huiswerk volgend gesprek

Post-it plakken bij moeilijke

woorden die de kinderen tegenkomen.

Verhaal aflezen tot en met bladzijde 21.

Literaire leesgesprekken

Groep 5 en 6

De kikkerbiljetjes van de koning – Janneke Schotveld

Les 2 - Terugkoppeling Prinses Ishana van Overzee Het betoverde hoofddoekje

Lesopbouw (leerkrachtinterventies)

TERUGBLIK:

Korte inleiding over het verhaal tot en met pag.18.

Hoe ging het verhaal verder?

Rondpraat met een dobbelsteen met vragen:

Waarom willen de koning en de koningin dat hun dochter een prins vindt?

Kun je bedenken waarom de titel 'Prinses Ishana van Overzee' is? (uiterlijk, tijdsverschil)

Wat vind je van de regel: Iedereen mag met elkaar trouwen, als ze maar echt van elkaar houden?

Waarom begonnen alle prinsesjes te smoezen, toen ze beseften dat de prinsessen niet voor hen zouden kiezen?

Wat zou jij ervan vinden als jij de koning of koningin was en jouw dochter een prinses kiest?

Noem een moeilijk woord dat je hebt gelezen.

Kunnen jullie er samen achter komen wat de betekenis is?

INLEIDING:

Bekijken van titel van het verhaal.

Bekijken van de eerste plaat van het verhaal.

Wie heeft de illustraties gemaakt? Alex de wolf, alle verhalen in dit boek hebben een andere illustrator.

Waarom dragen mensen een hoofddoekje? Hoe denk je dat het voelt om een hoofddoekje te dragen?

Wat denk je dat een betoverd hoofddoekje kan?

KERN

Verhaal lezen tot en met blz 42 'een hoofddoekje?' Eventueel kan de leerkracht moeilijke woorden verduidelijken.

Hoe denk je dat Loubna zich voelde toen ze van haar vader niet met de tuinman mocht trouwen?

Waarom mocht Loubna niet met de tuinman trouwen? Heeft de koning gelijk?

Worden jou wel eens dingen verboden? Hoe ga jij daar dan mee om?

Stelopdracht: Wat zou jij doen als je een betoverd hoofddoekje kreeg van je tante?

Met behulp van een woordweb gaan de leerlingen brainstormen voor hun eigen verhaal.

Bespreken stelopdracht.

Eisen waaraan het verhaal moet voldoen:

Minimaal 15 zinnen

Inleiding

Kern

Slot

Hoofdletters en leestekens

(punten, komma's etc.)

Niet "En toen...en toen..."

Originele slotzin (niet ze leefden nog lang en gelukkig)

SLOT

De leerlingen krijgen tijdens een taalles de kans om hun verhaal af te schrijven.

Bespreken wat het 'huiswerk' is. Boek mee naar huis en verhaal uit lezen.

Activiteit

Per hoofdstuk wordt een leesgesprek gehouden.

Gevraagde voorbereiding

Die leerlingen hebben het verhaal prinses Isanah van Overzee thuis gelezen.

Tijdsduur

Terugblik: 15 minuten

Inleiding: 10 minuten

Kern: 25 minuten

Afsluiting: 5 minuten

Schrijven van verhaal:

Tijdens taal of weektaak

Benodigde materialen

Per leerling één exemplaar van het boek: De kikkerbiljetjes van de koning - Janneke Schotveld

Per leerling schrijfwaren

Dobbelsteen per groepje

Per leerling een gelinieerd blad om op te schrijven (Bijlage 4).

Woordweb (Bijlage 5).

Organisatie

Klassengesprek

Individueel brainstormen

en verhalen schrijven

Lesdoelen

De leerlingen leren wat een illustrator is en dat een boek meerdere illustratoren kan hebben.

De leerlingen leren hun mening vormen.

Kerdoel 8: De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het schrijven van een brief, een verslag, een formulier of een werkstuk. Zij besteden daarbij aandacht aan zinsbouw, correcte spelling, een leesbaar handschrift, bladspiegel, eventueel beeldende elementen en kleur.

Narratologie:

Opbouw

Handeling

Beweegredenen

Huiswerk volgend gesprek

Verhaal aflezen tot en met bladzijde 50.

Literaire leesgesprekken

Groep 5 en 6

De kikkerbilletjes van de koning – Janneke Schotveld

Les 3 – Terugblik Het betoverde hoofddoekje Het vogelmeisje

Lesopbouw (leerkrachtinterventies)

TERUGBLIK:

Wat was de kracht van het betoverde hoofddoekje?

Waarom nam Bram het geld niet aan van de koning toen hij weggestuurd werd? (trots)

Bespreken wat gebeurde er aan het begin, midden en einde van het verhaal?

Werkvorm (in groepjes/ tweetallen):
Gevoelens ordenen in een diagram? Hoe voelt Loubna zich door het verhaal heen? En vader/ moeder/ tuinman?

De leerlingen maken een diagram over het verloop van de gevoelens van de personen in het boek. Per persoon gebruiken de leerlingen een kleurpotlood om aan te geven hoe de persoon zich voelt.

Klassikaal bespreken en vergelijken van de grafieken. Waarom dachten jullie dit?

INLEIDING:

Bekijk de titel van het verhaal.

Wie heeft er al eens gehoord van een vogelmeisje? (misschien wordt hier de link al gelegd naar Iep?)

Voorspellen: Hoe ziet een vogelmeisje eruit? Wat kan een vogelmeisje denk je wel/niet? Hoe communiceert een vogelmeisje? Wat en hoe zou ze eten? Stel dat je een vogelmeisje in de klas zou hebben, hoe zou dat zijn? Waar slaapt ze?

KERN:

Voorlezen; de leerkracht leest voor tot en met pag. 106 'herhaalde ze de woorden van de juf.'

Gesprek over wat betekend in de maatschappij passen? Waarom is het belangrijk om in de maatschappij te passen?

In groepjes foto's van 'mensen die anders zijn' bekijken. Wie past er wel in onze maatschappij, wie niet? De kinderen gaan hierover met elkaar in gesprek.

Klassikaal bespreken. Zijn de antwoorden hetzelfde? Waarom wel, waarom niet?

Hebben we in de klas ook kinderen die anders zijn?

SLOT

Huiswerk opgeven: Lezen tot en met bladzijde 110.

Activiteit

Per hoofdstuk wordt een leesgesprek gehouden.

Gevraagde voorbereiding

De leerlingen hebben het verhaal het betoverde hoofddoekje tot en met blz. 50 gelezen.

Tijdsduur

Terugblik: 15 minuten

Inleiding: 5 minuten

Kern: 25 minuten

Slot: 5 minuten

Benodigde materialen

Per leerling één exemplaar van het boek: De kikkerbilletjes van de koning - Janneke Schotveld

Gevoelens diagram (bijlage 6)

Gelamineerde foto's (bijlage 7)

Organisatie

Gevoelensoverzicht (individueel) daarna tweetallen.

Klassikaal bespreken

Foto opdracht in groepjes

Lesdoelen

De leerlingen leren om een mening te vormen.

De leerlingen leren dat iedereen anders mag en kan zijn.

Leerlingen kunnen verschillende gevoelens herkennen bij verschillende personages.

De leerlingen leren zich in te leven in anderen (inlevingsvermogen).

Narratologische begrippen:

Beweegredenen

Personages

Thema

Perspectief

Huiswerk volgend gesprek

Lezen tot en met bladzijde 110.

Literaire leesgesprekken

Groep 5 en 6

De kikkerbiljetjes van de koning – Janneke Schotveld

Les 4 – Het vogelmeisje (+ Terugkoppeling)

Lesopbouw (leerkrachtinterventies)

INLEIDING:

Belevingsvraag/ inleving;

Waarom kwam Veertje terug naar huis?

Wat is er veranderd bij de ouders van Veertje?

Wat zou je Veertje willen vragen als je haar een vraag mocht stellen?

Wat is er veranderd voor Veertje?

Welke emoties vind je in het verhaal?

KERN

In de leskist zit een schema verwerkt. Doordat de kinderen het verhaal hebben gelezen, kunnen zij dit schema invullen. Het gaat hierbij om de acties die Veertje uitvoert en hoe het zou moeten volgens de kerndoelen. De kinderen vullen dit schema in in tweetallen.

De kinderen krijgen 10 minuten de tijd voor het invullen van dit schema. Vervolgens wordt dit schema klassikaal besproken. Er wordt ingegaan op de antwoorden van de kinderen, waarna gekeken wordt naar de emoties van Veertje gedurende het verhaal.

SLOT

In gesprek gaan met de kinderen. Als welk dier zouden zij de volgende dag willen ontwaken? Hoe zou de dag eruit zien en hoe zouden ze dit vinden? Zijn de kinderen liever een mensfiguur of zouden ze toch liever het dierenleven leven?

Activiteit

Per hoofdstuk wordt een leesgesprek gehouden.

Gevraagde voorbereiding

De leerlingen hebben het verhaal gelezen tot en met blz. 110.

Tijdsduur

Inleiding: 10 minuten

Kern: 20 minuten

Slot: 10 minuten

Benodigde materialen

Per leerling één exemplaar van het boek: De kikkerbiljetjes van de koning - Janneke Schotveld

Kopieerblad hoe hoort het wel (bijlage 8)

Organisatie

Gevoelensoverzicht (individueel) daarna tweetallen.

Klassikaal bespreken

Lesdoelen

De leerlingen kunnen informatie uit een tekst verwerken in een schema.

De leerlingen kunnen zich inleven in het verhaal van Veertje.

Narratologische begrippen:

Handeling

Thema

Personages

Beweegredenen

Huiswerk volgend gesprek

Boek meenemen en inleveren

Literaire leesgesprekken

Groep 5 en 6

De kikkerbiljetjes van de koning – Janneke Schotveld

Les 5 - Afsluiting

Lesopbouw (leerkrachtinterventies)

INLEIDING:

Welke kenmerken van sprookjes herkende je in de verhalen die we hebben gelezen? (zie eerste les)

Zijn de verhalen echte sprookjes zoals we deze gewend zijn?

Wat hebben de verhalen die we hebben gelezen met elkaar te maken?

Waarom zou Janneke Schotveld deze verhalen hebben geschreven?

De leerkracht leest een stukje voor uit het interview met Janneke Schotveld. Komen de redenen van de schrijfster overeen met wat de leerlingen dachten?

KERN:

De leerlingen gaan met behulp van de denkoefening Welles – Nietes de hoofdpersonen uit de door hen gelezen sprookjes indelen in de categorieën goed en slecht. Dit gebeurt met behulp van kaartjes waarop de hoofdpersonen staan afgebeeld. Een leerling pakt een kaartje en benoemt de hoofdpersoon. Daarna wordt er een keus gemaakt voor goed of slecht. Er moet steeds duidelijk worden uitgelegd waarom een persoon goed of slecht is.

De werkvorm wordt door de leerkracht uitgelegd daarna gaan de leerlingen zelfstandig in 4-tallen aan de slag met het indelen van de personen in de categorieën.

Nadat de leerlingen de indeling van goed en slecht hebben gemaakt. Kunnen ze de werkvorm nog een keer toepassen op een van de volgende categorieën:

Van willen zijn naar niet willen zijn

Belangrijk naar niet belangrijk

Arm naar rijk

Na afloop van de werkvorm bespreekt de leerkracht de gemaakte goed of slecht indeling met de leerlingen. Was deze bij iedereen hetzelfde? Was het makkelijk om de personen in te delen? Was er soms twijfel en waar kwam dat dan door? Is een persoon alleen maar goed of alleen maar slecht?

SLOT:

Afsluitend gesprek tussen leerkracht en leerlingen.

Welk van de drie gelezen sprookjes sprak je het meeste aan?

Lees je liever ouderwetse of moderne sprookjes?

Ben je nieuwsgierig naar de andere verhalen in het boek en wil je deze lezen?

Activiteit

Afsluitende activiteit. Er wordt teruggeblikt op de gelezen verhalen en de bedoeling van de schrijfster.

Gevraagde voorbereiding

Voor deze afsluitende les nemen de leerlingen hun boek mee van thuis.

Tijdsduur

Inleiding: 15 minuten

Kern: 15 minuten

Slot: 10 minuten

Benodigde materialen

De kikkerbiljetjes van de koning - Janneke Schotveld

Interview met Janneke Schotveld (bijlage 9)

Kaartjes met de hoofdpersonen (bijlage 10)

Uitleenlijst (bijlage 1)

Organisatie

Klassikaal bespreken

Overleggen in tweetallen

Lesdoelen

De leerlingen kunnen de kenmerken van sprookjes herkennen in de door hen gelezen verhalen.

De leerlingen verplaatsen zich in de bedoeling van de schrijver.

De leerlingen geven met behulp van argumenten hun eigen mening over de personages uit de verhalen.

Narratologische begrippen

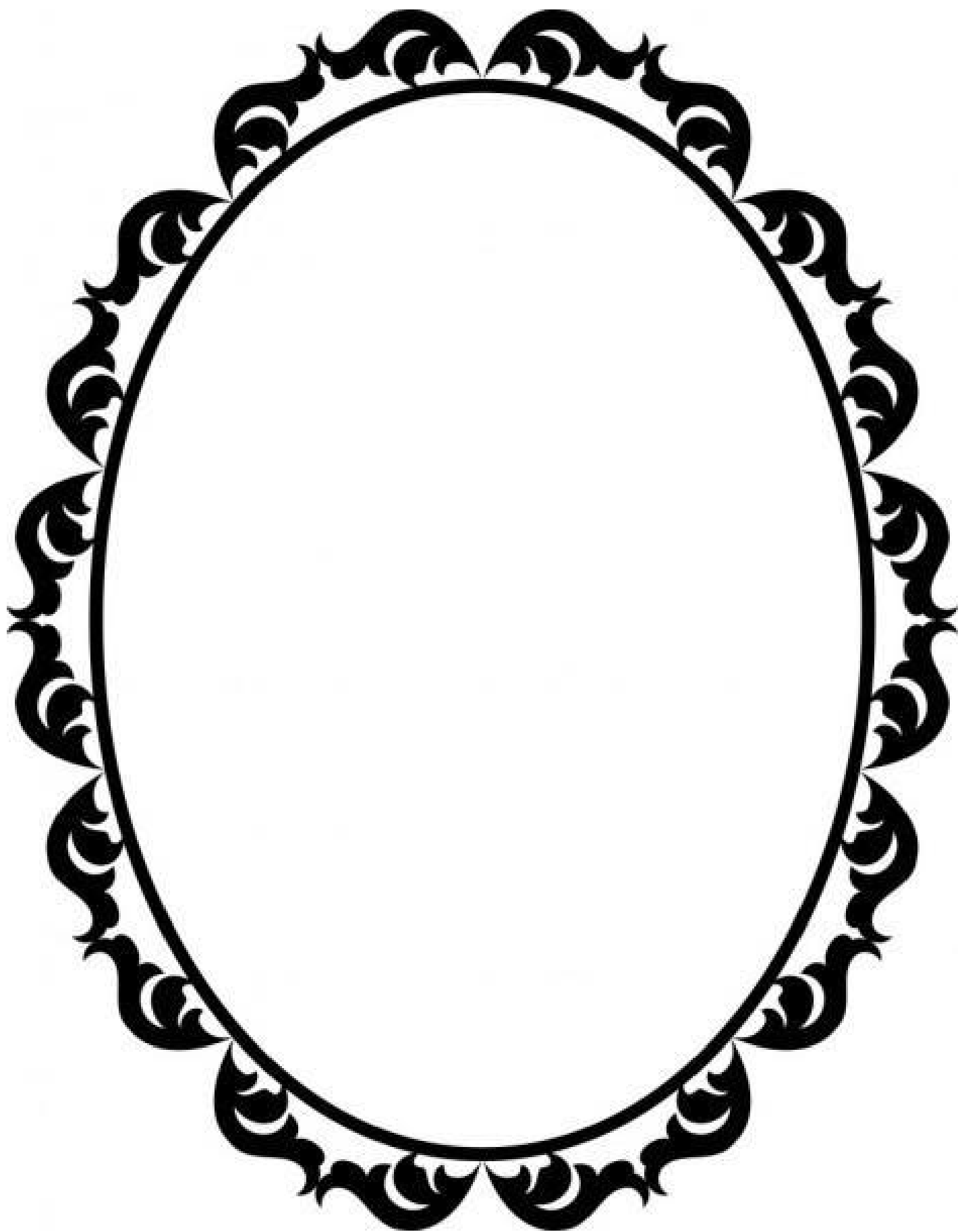
Doelstelling van de schrijver

Thema

Motief

Bijlage 1: uitleenoverzicht

Boek nummer	Naam leerling
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	

Bijlage 3

Beste ouders/verzorgers,

De komende weken zullen wij in de klas aan het werk gaan met een leskist bij het boek 'De kikkerbiljetjes van de koning', geschreven door Janneke Schotveld. Het thema van de verhalen is diversiteit.

Elke leerling krijgt een eigen exemplaar van het boek mee naar huis. Elke les krijgt de leerling te horen welke bladzijden zij als huiswerk moeten lezen. In de daarop volgende les volgt een activiteit over het gelezen gedeelte.

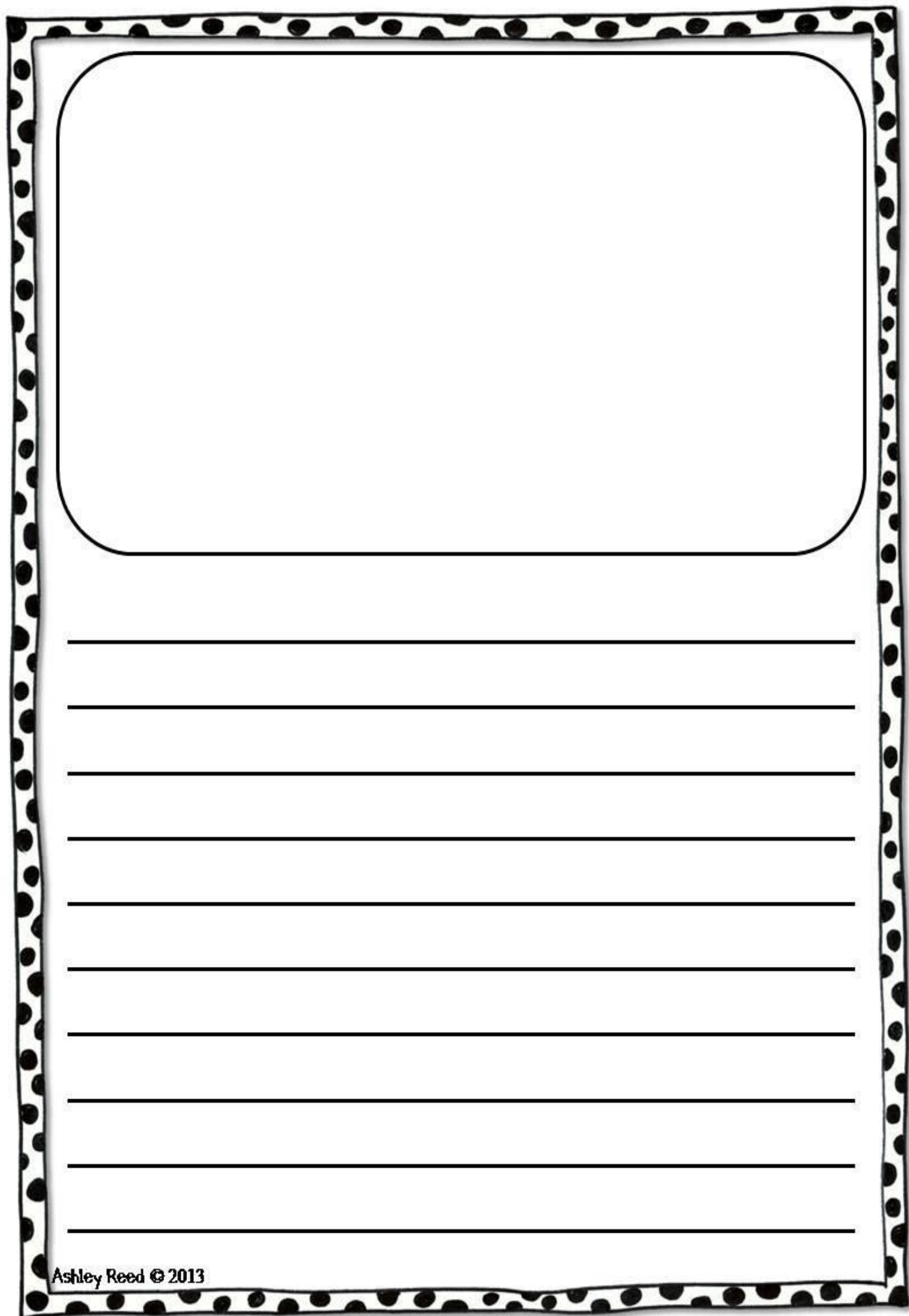
Aan het einde van de lessenreeks dient het boek weer netjes ingeleverd te worden. De boeken zijn in bruikleen van de Bibliotheek West-Achterhoek.

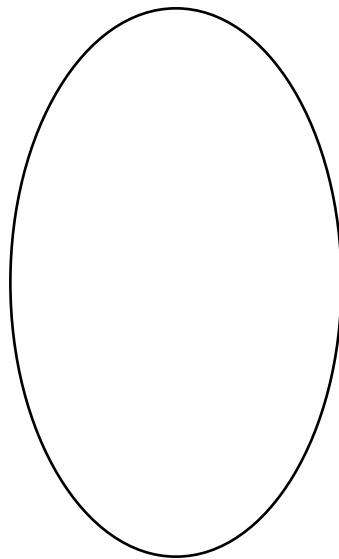
We verwachten van u als ouders/verzorgers dat u uw zoon of dochter begeleidt in het plannen van het lezen. We verwachten dat het boek zelfstandig gelezen wordt, maar misschien is het ook leuk om een keer samen te lezen. Bijvoorbeeld met een dobbelsteen. Het aantal ogen dat je gooit, staat voor het aantal te lezen zinnen.

Veel leesplezier!

Groeten,

Bijlage 6: Gevoelens Diagram

Bijlage 7:

Brandwonden in gezicht door woningbrand

Geboren met het Syndroom van down

Verloor tijdens een ongeluk haar linkerbeen.

Verlamming in onderste helft lichaam door ongeluk

Homostel

Dwerggroei

Doof

Linker is blind (samen stel)

Heeft kanker

Transgender

Lesbisch stel

Wijnvlek

Ziekte van Duchenne; wordt langzaam doof en blind

Leeft in een stokoud lichaam. Per jaar wordt hij 7 jaar ouder

Heeft hartafwijking

Zwerver

Is verslaafd aan alcohol

Is putjesschepper

Licht verstandelijk beperkt

Zwaar lichamelijk beperkt

Is verlamd en kan niet meer lopen. Ligt hele dagen in bed

Met bril

Chinees iemand

Getint iemand

Heel erg lang iemand

Bijlage 8:

Hoe hoort het wel?

Je hebt het verhaal gelezen over 'Het vogelmeisje'. In het verhaal staat beschreven wat Veertje allemaal meemaakt. Dit gaat er allemaal een beetje anders aan toe dan bij normale kinderen in het basisonderwijs. Elke dag maakt Veertje iets mee dat anders gaat dan op andere dagen. Wat doet het vogelmeisje wat ze anders moet doen dan dat de kinderen in het basisonderwijs doen? Vul het schema hieronder in.

Dagen	Wat doet het vogelmeisje?	Kerdoelen basisonderwijs
Dag 1.		
Dag 2.		
Dag 3.		
Dag 4.		
Dag 5.		

BIJZONDER EN BETOVEREND: DE KIKKERBILLETJES VAN DE KONING

Hebben jullie het mooie sprookjesboek *De kikkerbiljetjes van de koning* al in huis? In dit boek vertelt Janneke Schotveld (bekend van *Superjuffie!*) vijftien geestige en ontroerende sprookjes die nét een beetje afwijken van het traditionele sprookjesrecept. Janneke vertelt ons wat haar geïnspireerd heeft en wat haar favoriete verhaal is.

Wanneer ben je op het idee gekomen voor *De kikkerbiljetjes van de koning*?

'Al een hele tijd geleden toen ik eens een kort verhaal schreef voor de CPNB in het kader van Vaders Voor Lezen. Dat verhaal was Het Piekermannetje en is ook in het boek terecht gekomen. Daarna

schreef ik nog een paar keer een sprookje en zo ontstond het idee voor een bundel.'

Waarom wilde je dit boek graag schrijven?

'Heksen, tovenaars, een vogelmeisje, piekermannetje, lettervreter, een betoverd hoofddoekje... Het was zalig om hieraan te werken en dat wist ik van tevoren, dus daarom wilde ik het graag doen.'

Waar komt de inspiratie voor deze sprookjes vandaan?

'Sommige sprookjes kwamen gewoon opborrelen, andere hadden een duidelijke inspiratiebron. Zo is het sprookje van Prinses Ishana ontstaan omdat ik graag een keer twee prinsessen wilde in plaats van altijd maar de prinses en de prins. Onder andere omdat ik dat als moeder van een lesbische dochter vroeger zelf heb gemist, maar ook gewoon omdat dat nog niet zoveel voorkomt in verhalen zonder dat het als een probleem wordt gezien. Zo ook de twee koningen die prinses Flora als dochter krijgen. En ik heb vroeger eindeloos boontjes geplant trouwens, ik vond het telkens weer een wonder als er een plantje uitkwam, laat staan een kindje..!'

De kikkerbilen van de koning zijn natuurlijk een verwijzing naar de bio-industrie. De heks Adiba vindt iets van de wifi en dat vind ik ook wel eens als mijn zoon weer uren aan zijn scherm geplakt zit, maar ik ben zelf ook heel afhankelijk van de wifi, dus ik hoop toch lekker inconsequent dat Adiba hier uit de buurt blijft!

Veertje heeft een heel strenge juf, en die had mijn dochter vroeger ook, we waren als kersverse ouders een beetje bang voor haar... En zo zijn er allerlei kleine verwijzinkjes naar dingen uit mijn eigen leven door het hele boek.'

Heb je zelf een favoriete sprookje?

'Sjahieb en Soesja is mijn favoriet. De uitspraak die Sjahieb doet, dat hij arm is maar wel gelukkig als hij 's morgens de luiken opendoet, is van een ober van een restaurantje op Kreta.

We waren verdwaald, ver weg van de toeristen, in een dorpje hoog in de bergen. In de verte zag je nog wel de zee en dat was ook wat onze ober elke dag zag. Hij vond het leuk dat we bij hem aten en toen we hem vroegen wat hij in de winter deed zei hij: dan ben ik arm, maar altijd als ik 's morgens mijn luiken opendoe en de zee zie, voel ik me rijk.

Die ober is Sjahieb geworden, hij moest eens weten...'

De kikkerbiljetjes van de koning is een prachtig boek om (voor) te lezen, met bij elk verhaal schitterende tekeningen van verschillende topillustratoren, onder wie Thé Tjong-Khing, Linde Faas, Milja Praagman en Annet Schaap.

Bijlage 10: Hoofdpersonen Goed of fout.

Hoe hoort het wel?

Je hebt het verhaal gelezen over 'Het vogelmeisje'. In het verhaal staat beschreven wat Veertje allemaal meemaakt. Dit gaat er allemaal een beetje anders aan toe dan bij normale kinderen in het basisonderwijs. Elke dag maakt Veertje iets mee dat anders gaat dan op andere dagen. Wat doet het vogelmeisje wat ze anders moet doen dan dat de kinderen in het basisonderwijs doen? Vul het schema hieronder in.

Dagen	Wat doet het vogelmeisje? Kerndoelen basisonderwijs
Dag 1.	
Dag 2.	
Dag 3.	
Dag 4.	
Dag 5.	

